

KAZLŲ RŪDOS SAVIVALDYBĖS TARYBA

SPRENDIMAS

DĖL KAZLŲ RŪDOS SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS 2018 METŲ ATASKAITOS PATVIRTINIMO

2019 m. gruodžio 16 d. Nr. TS-218

Kazlų Rūda

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vienos savivaldos įstatymo 16 straipsnio 4 dalimi, Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo 36 straipsniu, Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos stebėsenos (monitoringo) įstatymo 10 straipsnio 2 dalimi, Bendraisiais savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488, ir atsižvelgdama į Marijampolės savivaldybės visuomenės sveikatos biuro 2019-11-20 raštą Nr. D2-310 „Dėl Kazlų Rūdos savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitos pateikimo“ Kazlų Rūdos savivaldybės taryba
n u s p r e n d ž i a :

1. Patvirtinti Kazlų Rūdos savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2018 metų ataskaitą (pridedama).
2. Paskelbti Kazlų Rūdos savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2018 metų ataskaitą interneto svetainėse: www.kazluruda.lt ir www.marijampolesvsb.lt.
3. Ipareigoti Kazlų Rūdos savivaldybės administracijos direktorių atlikti būtinus veiksmus, susijusius su šio sprendimo 2 punkto įgyvendinimu.

Šis sprendimas per vieną mėnesį nuo jo paskelbimo arba įteikimo dienos gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijos Kauno apygardos skyriui (Laisvės al. 36, 44240 Kaunas) arba Regionų apygardos administraciniuo teismo Kauno rūmams (A. Mickevičiaus g. 8A, 44312 Kaunas) Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Savivaldybės meras

Mantas Varaška

PATVIRTINTA
Kazlų Rūdos savivaldybės tarybos
2019 m. gruodžio 16 d.
sprendimu Nr. TS-218

KAZLŲ RŪDOS SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS 2018 METŪ ATASKAITA

ĮVADAS

Visuomenės sveikatos stebėsenos savivaldybėje tikslas – nuolat rinkti, tvarkyti, analizuoti ir įvertinti visuomenės sveikatą charakterizuojančių rodiklių duomenis, kad remiantis išsamia informacija apie savivaldybės visuomenės sveikatos būklę ir ją lemiančius sveikatos rizikos veiksnius, būtų galima planuoti ir įgyvendinti savivaldybės visuomenės sveikatos gerinimo priemones, vykdyti visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų sklidą bei tinkamai informuoti savivaldybės politikus apie problemines visuomenės sveikatos sritis, siekiant efektyvaus valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) bei savarankiškų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo savivaldybės teritorijoje.

Visuomenės sveikatos būklės stebėsenos Kazlų Rūdos savivaldybėje 2018 metais ataskaita (toliau – Ataskaita) parengta vadovaujantis bendraisiais savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatais ir atsižvelgiant į Higienos instituto parengtas „Savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitų rašymo metodines rekomendacijas“.

Ataskaitoje pateikiamas ir aprašomas 51 unifikuotas 2018 m. visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklis. Pateikiami rodikliai atspindi, kaip įgyvendinami Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų programos (toliau – LSP) uždaviniai (Lietuvos Respublikos Seimo 2014 m. birželio 26 d. nutarimas Nr. XII-964 „Dėl Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų programos patvirtinimo“). LSP iškelė tikslų ir uždavinį įgyvendinimo stebėseną nuo 2016 m. sausio 1 d. vykdoma pagal savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklių sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488 „Dėl Bendruju savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“. Ši sąrašą sudaro 51 unifikuotas rodiklis, geriausiai apibūdinantis LSP siekinius. Kiekvieno rodiklio duomenys kasmet leidžia vertinti rodiklio pokyčių kryptį ir aprėpti savivaldybėje, palyginti savivaldybės rodiklio duomenis su Lietuvos atitinkamo rodiklio vidurkiu (toliau – Lietuvos vidurkis).

I. BENDROJI DALIS

KAZLŲ RŪDOS SAVIVALDYBĖS GYVENTOJŲ DEMOGRAFINIAI POKYČIAI

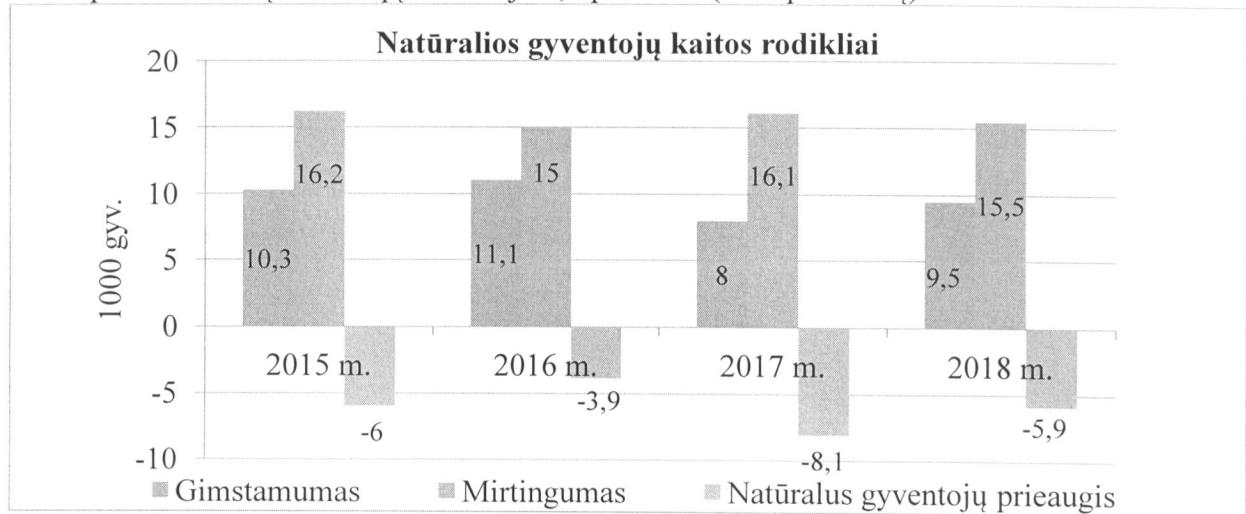
2019 m. pradžioje Kazlų Rūdos savivaldybėje gyveno 11493 gyventojai. Nuo 2015 m. iki 2019 m. sumažėjo 1001 gyventoju, t. y. 8 procentais (žr. 1 paveikslą).

1 pav. Kazlų Rūdos savivaldybės gyventojų skaičius pagal gyvenamąją vietą.
(Šaltinis. Lietuvos statistikos departamentas).

2018 m. Kazlų Rūdos savivaldybėje natūralus gyventojų prieaugis buvo – 5,9 1000-čiui gyventojų. Tai rodo, jog savivaldybėje buvo registrojamas didesnis mirtingumas nei gimstamumas.

2018 m. gimstamumo rodiklis, palyginti su 2017 m., padidėjo 18,8 procento, mirtingumo rodiklis per atitinkamą laikotarpį sumažėjo 3,7 procento (žr. 2 paveikslą).

2 pav. Natūrali Kazlų Rūdos savivaldybės gyventojų kaita.

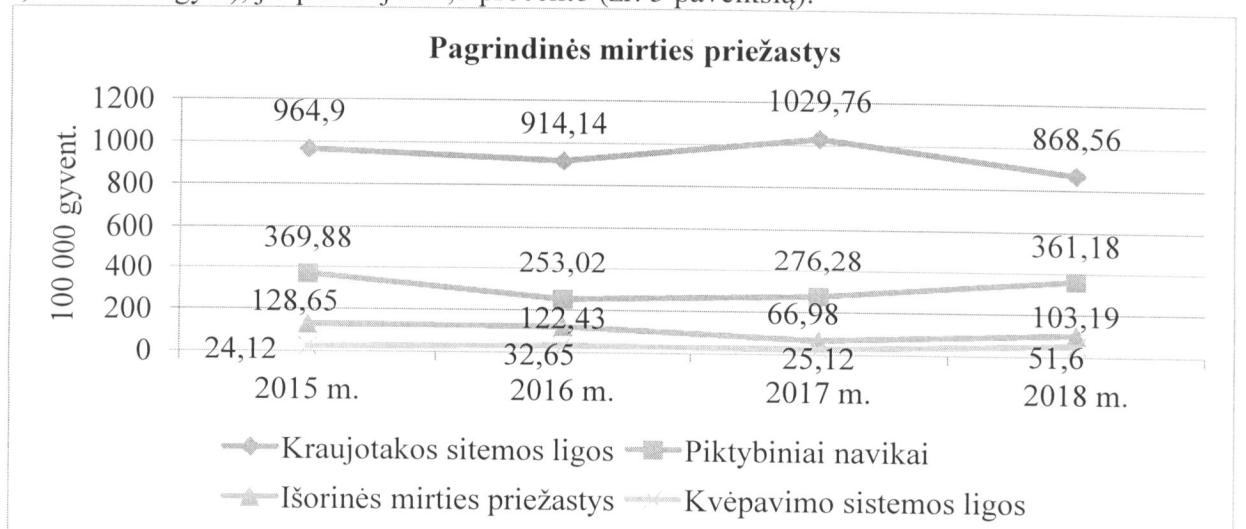
(Šaltinis. Lietuvos statistikos departamentas)

KAZLŲ RŪDOS SAVIVALDYBĖS GYVENTOJŲ MIRTINGUMO POKYČIAI

Kazlų Rūdos savivaldybėje 2018 m. daugiausia mirčių atvejų buvo užregistruota dėl kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) (101 mirties atvejis). 2018 m. (868,56/100000 gyv.), palyginti su 2017 m. (1029,76/100000 gyv.), mirtingumas dėl kraujotakos sistemos ligų sumažėjo 15,7 procento.

Kazlų Rūdos savivaldybės gyventojų mirties priežasčių struktūroje antrą vietą užima mirties atvejai dėl piktybinių navikų (C00-C96) (42 mirties atvejai). 2018 m. (361,18/100000 gyv.), palyginti su 2017 m. (276,28/100000 gyv.), padidėjo 30,7 procento.

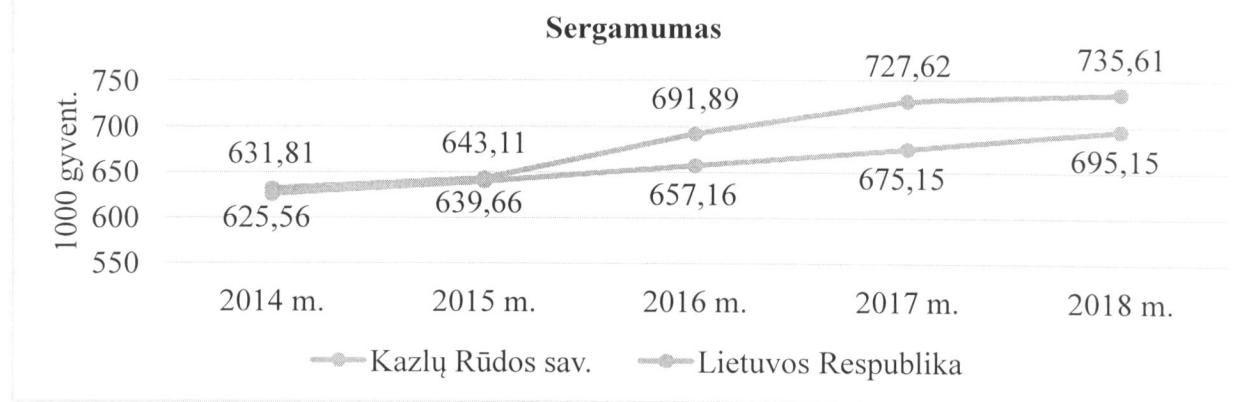
Mirtingumas nuo išorinių priežasčių (V00-Y89) Kazlų Rūdos savivaldybėje užima trečią vietą pagal mirties priežastis (12 mirties atvejų). 2018 m. (103,19/100000 gyv.), palyginti su 2017 m. (66,98/100000 gyv.), jis padidėjo 54,1 procento (žr. 3 paveikslą).

3 pav. Kazlų Rūdos savivaldybės gyventojų pagrindinės mirties priežastys, 100000 gyvent. (Šaltinis. Higienos instituto Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registras)

KAZLŲ RŪDOS SAVIVALDYBĖS GYVENTOJŲ SERGAMUMO POKYČIAI

Kazlų Rūdos savivaldybėje 2018 m. naujai susirgusių asmenų (toliau – sergamumas) (A00-T98) buvo 8554 (735,61/1000 gyv.), iš jų 4722 moterys ir 3832 vyrai. 2018 m., palyginti su 2017 m., sergamumas padidėjo 1,1 procento ir buvo 5,8 procento didesnis nei Lietuvos vidurkis (695,15/1000 gyv.) (žr. 4 paveikslą).

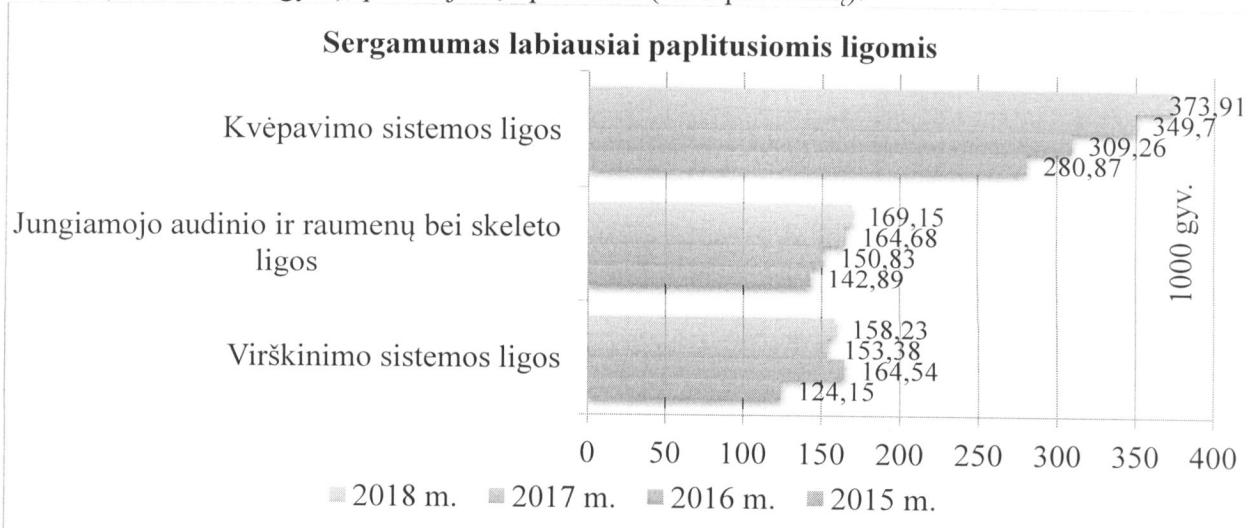

4. pav. Sergamumas (A00-T98) Kazlų Rūdos savivaldybėje, 1000 gyvent. (Šaltinis. Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

Kazlų Rūdos savivaldybėje 2018 m. dažniausiai diagnozuotos buvo kvėpavimo sistemos ligos (J00-J99). 2018 m. kvėpavimo sistemos ligomis sirgo 4348 asmenys. Sergamumas kvėpavimo sistemos ligomis 2018 m. (373,91/1000 gyv.), palyginti su 2017 m. (349,7/1000 gyv.), padidėjo 6,9 procento.

Kazlų Rūdos savivaldybės 2018 m. gyventojų sergamumo struktūroje antrą vietą užima sergamumas jungiamojo audinio ir raumenų bei skeleto ligomis (M00-M99). 2018 m. jungiamojo audinio ir raumenų bei skeleto ligomis sirgo 1967 asmenys. Sergamumas jungiamojo audinio ir raumenų bei skeleto ligomis 2018 m. (169,15/1000 gyv.), palyginti su 2017 m. (164,68/1000 gyv.), padidėjo 2,7 procento.

Kazlų Rūdos savivaldybės 2018 m. gyventojų sergamumo struktūroje trečią vietą užima sergamumas virškinimo sistemos ligomis (K00-K93). 2018 m. virškinimo sistemos ligomis sirgo 1840 asmenų. Sergamumas virškinimo sistemos ligomis 2018 m. (158,23/1000 gyv.), palyginti su 2017 m. (153,38/1000 gyv.), padidėjo 3,2 procento (žr. 5 paveikslą).

5. pav. Pagrindinės sergamumo ligos Kazlų Rūdos savivaldybėje. (Šaltinis. Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

PAGRINDINIŲ VISUOMENĖS STEBĖSENOS RODIKLIŲ SAVIVALDYBĖJE ANALIZĖ IR INTERPRETAVIMAS („ŠVIESOFORAS“)

Pagrindinio rodiklių sąrašo analizė ir interpretavimas („šviesoforo“ kūrimas) atliekamas palyginant praėjusių metų Kazlų Rūdos savivaldybės rodiklius su Lietuvos vidurkiu.

Vadovaujantis „šviesoforo“ principu, visos 60 Lietuvos savivaldybių suskirstytos į 3 grupes (po 12 savivaldybių kiekvienoje grupėje):

- 12 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis atspindi geriausią situaciją, žymimos žalia spalva;
- 12 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis rodo prasčiausią situaciją, žymimos raudona spalva;
- likusių 36 savivaldybių rodiklių reikšmės ~~žalioji spalva~~. Šių savivaldybių rodikliai interpretuojami kaip atitinkantys Lietuvos vidurki.

Spalvomis vertinamas ne savivaldybių rodiklio dydis, o reikšmė, kadangi mažas rodiklis ne visada atspindi gerą situaciją, ir atvirkščiai, didelis rodiklis ne visada rodo blogą situaciją.

Kazlų Rūdos savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklių duomenys ir jų interpretavimas pateikiami Ataskaitos priedo lentelėje „Kazlų Rūdos savivaldybės gyventojų sveikatos ar su sveikata susijusių rodiklių profilis“.

Remiantis profilio rodikliais ir jų interpretavimo rezultatais, buvo pasirinktos 3 pagrindinio rodiklių sąrašo reikšmės, kurių rodiklis ar pokyčio kryptis prastesnė lyginant su šalies reikšmėmis (raudonos spalvos pagrindinių rodiklių sąrašo reikšmės). Sudarius Kazlų Rūdos savivaldybės probleminį visuomenės sveikatos sričių (temų) sąrašą, buvo atlikta atrinktų rodiklių detalesnė analizė ir vertinimas (žr. „Specialioji dalis“).

Iš Ataskaitos priedo lentelėje „Kazlų Rūdos savivaldybės gyventojų sveikatos ar su sveikata susijusių rodiklių profilis“ pateiktų pagrindinių rodiklių sąrašo 5 unifikuoti rodikliai (2017 m. buvo 11, 2016 m. buvo 13, 2015 m. buvo 11, 2014 m. buvo 13 rodikliai) patenka į grupę savivaldybių, kurių situacija yra geriausia lyginant su šalies vidurkiu (~~žalioji zona~~):

- Darbingo amžiaus asmenų, pirmą kartą pripažintų neigaliais, skaičius 10 000 gyventojų;
- Mirtingumas dėl atsitikinio paskendimo (W65–W74) 100 000 gyventojų;
- Šeimos medicinos paslaugas teikiančių gydytojų skaičius 10 000 gyventojų;
- Apsilankymų pas gydytojus skaičius, tenkantis vienam gyventojui;
- Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusieji asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių programoje, apmokamoje iš Privalomojo sveikatos draudimo biudžeto lėšų.

Aštuoni unifikuoti rodikliai (2017 m. buvo 13, 2016 m. buvo 9, 2015 m. buvo 10, 2014 m. buvo 10 rodikliai) patenka į grupę savivaldybių, kurių situacija yra prasčiausia lyginant su šalies vidurkiu (~~raudonoji zona~~):

- Ilgalaikio nedarbo lygis (proc.);
- Gyventojų skaičiaus pokytis 1 000 gyventojų;
- Sergamumas (nauji atvejai) tuberkulioze (A15–A19) 100 000 gyventojų;
- Transporto įvykiuose patirtų traumų (V00–V99) skaičius 100 000 gyventojų;
- Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu;
- Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, skaičius;
- Mirtingumas nuo cerebrovaskulinės ligos (I60–I69) 100 000 gyventojų;
- Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusiosios atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio programoje, apmokamoje iš Privalomojo sveikatos draudimo biudžeto lėšų.

Trys unifikuoti rodikliai (viešai tiekiamo geriamojo vandens prieinamumas vartotojams, nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumas vartotojams ir sergamumas žarnyno infekcinėmis ligomis (A00–A08) 10 000 gyventojų) nėra lyginami su Lietuvos vidurkiu.

Likusieji 35 unifikuoti rodikliai patenka į grupę savivaldybių, kurių situacija yra patenkinama, lyginant su šalies vidurkiu (~~žemėtoji zona~~).

II. SPECIALIOJI DALIS

ATRINKTŲ RODIKLIŲ DETALI ANALIZĖ IR INTERPRETAVIMAS

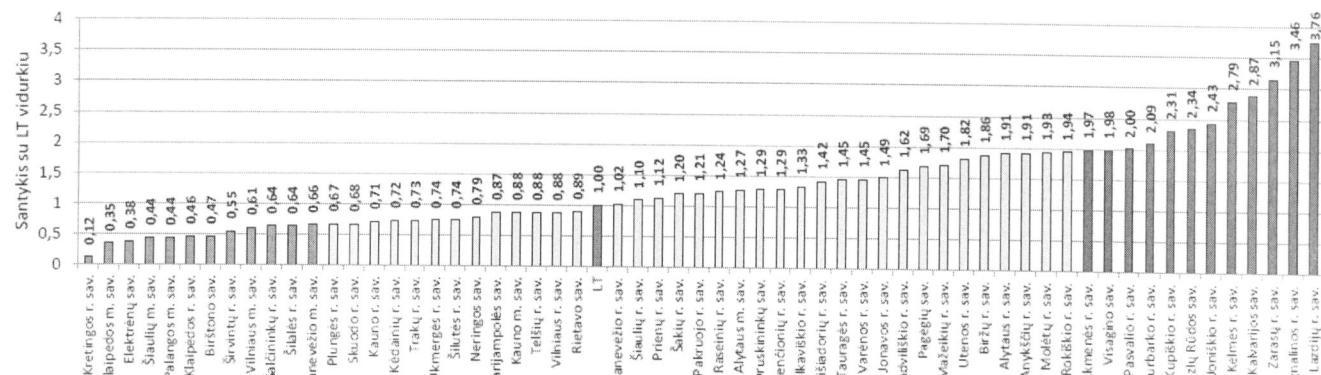
Remdamiesi profilio rodiklių aptarimu, iš jų detaliai analizei ir interpretavimui kaip prioritetines problemas pasirinkome šiuos rodiklius:

- Ilgalaikio nedarbo lygis;
- Sergamumas (nauji atvejai) tuberkulioze;
- Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu.

Ilgalaikio nedarbo lygis – tai bedarbystė, trunkanti ilgiau nei metus, parodanti darbo jėgos procentą nuo visų galinčių dirbti asmenų. Ilgalaikis nedarbas – vienas iš socialinių ekonominės poveikio sveikatai veiksnių, kuris turi įtaką fizinei ir psichinei sveikatai.

Kazlų Rūdos savivaldybėje 2018 m. ilgalaikio nedarbo rodiklis siekė 5,1/100 darbingo amžiaus gyv., o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 2,2/100 darbingo amžiaus gyv. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 12 savivaldybių, kuriose situacija prasčiausia lyginant su šalies vidurkiu ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 2,34 (žr. 6 paveikslą).

Ilgalaikio nedarbo lygis 100 darbingo amžiaus gyv.	Savivaldybės duomenys	Lietuvos vidurkis	Mažiausiai rodiklio duomenys	Didžiausiai rodiklio duomenys	Santykis savivaldybė/ Lietuva
2014 m.	5,48	3,08	0,7	10,61	1,8
2015 m.	4,7	2,52	0,56	9,02	1,9
2016 m.	4,7	2,2	0,6	8,1	2,6
2017 m.	5,4	2,1	0,3	8,2	2,6
2018 m.	5,1	2,2	0,3	8,2	2,34

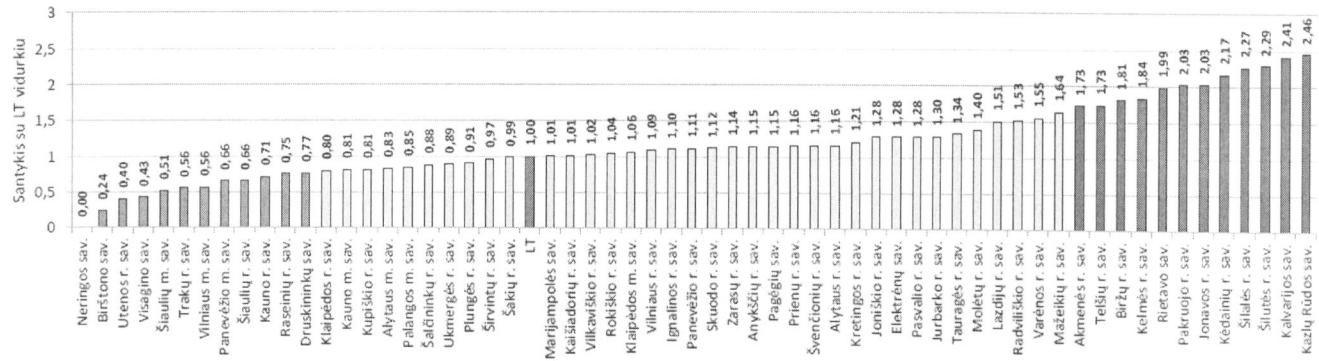
6 pav. Ilgalaikio nedarbo lygis, 2018 m.
(Šaltinis. Lietuvos darbo birža)

Tuberkuliozė – visuomenei pavojinga infekcija, nes užsikrečiamā oro-lašeliniu būdu. Pacientai apie 80 dienų gydomi specializuotuose tuberkuliozės stacionaruose. Ligonių gydymas ir priežiūra užtrunka 6-24 mén., o esant tam tikroms būklėms, ir ilgiau.

Kazlų Rūdos savivaldybės 2018 m. sergamumas tuberkulioze siekė 80,9/100 000 gyv., o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 32,9/100 000 gyv. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 12 savivaldybių, kuriose situacija yra prasčiausia lyginant su šalies vidurkiu ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 2,46 (žr. 7 paveikslą).

Sergamumas (nauji atvejai) tuberkulioze (A15–A19) 100 000 gyventojų	Savivaldybės duomenys	Lietuvos vidurkis	Mažiausiai rodiklio duomenys	Didžiausiai rodiklio duomenys	Santykis savivaldybė/ Lietuva
2014 m.	79,59	44,37	0,0	104,44	1,79

2015 m.	56,29	41,86	0,0	131,62	1,34
2016 m.	89,8	40,1	0,0	114,5	2,24
2017 m.	83,7	39,5	0,0	104,8	2,12
2018 m.	80,9	32,9	0,0	88,4	2,46

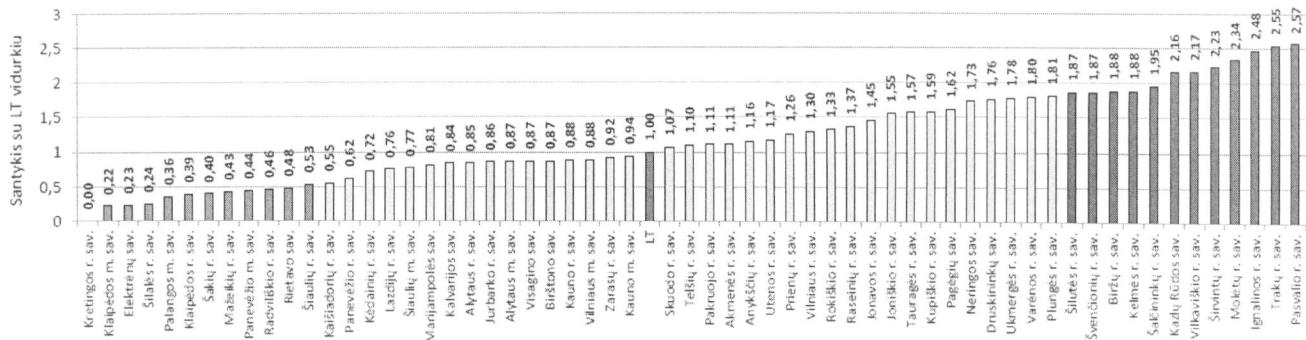
7 pav. Sergamumas (nauji atvejai) tuberkulioze (A15–A19), 2018 m.
(Šaltinis. Tuberkuliozės registras)

Nustatyti priežastiniai ryšiai tarp vidutinio suvartoto alkoholio kieko ir daugiau kaip 60 ligų. Alkoholinių gėrimų vartojimas tiesiogiai susijęs su alkoholine kepenų liga, atsitiktiniu apsinuodijimu, psichikos ir elgesio sutrikimų ir alkoholinės kardiomiopatijos išsvystymu, taip pat yra vienas iš rizikos veiksnių, didinančių tikimybę susirgti lėtinėmis ligomis – širdies ir kraujagyslių bei kraujotakos sistemos ligomis, kepenų ciroze, onkologinėmis ligomis (ypač virškinamojo trakto ir krūties vėžiu), pneumonija, ūminiu pankreatitu ir kt. Didžioji dalis išorinių priežasčių sukeltu mirčių yra laikomos mirtimis, iš dalies nulemtomis perteklinio alkoholinių gėrimų vartojimo.

Mokslinių tyrimų duomenimis, mažinant alkoholinių gėrimų kainas ir plečiant pardavimo vietų tinklą, didėja alkoholinių gėrimų vartojimas ir su tuo susijusių mirčių skaičius. Atlirkti tyrimai ir statistiniai duomenys rodo, kad alkoholis – trečias pagal svarbą Europoje žalos sveikatai ir pirmalaikės mirties rizikos veiksnys po didelio kraujospūdžio ir rūkymo, dažnai svarbesnis už didelį cholesterolio kiekį ir antsvorį.

Kazlų Rūdos savivaldybėje 2018 m. mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu, rodiklis siekė 39,1/100 000 gyv., o šalies vidurkis atitinkamu laikotarpiu buvo 18,1/100 000 gyv. Pagal šį rodiklį Kazlų Rūdos savivaldybė patenka tarp 12 savivaldybių, kuriose situacija yra prasčiausia lyginant su šalies vidurkiu ir santykis su Lietuvos vidurkiu yra 2,16 (žr. 8 paveikslą).

Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu, 100 000 gyventojų	Savivaldybės duomenys	Lietuvos vidurkis	Mažiausiai rodiklio duomenys	Didžiausiai rodiklio duomenys	Santykis savivaldybė/Lietuva
2014 m.	47,76	25,85	7,99	85,02	1,85
2015 m.	8,04	25,2	5,94	67,89	0,32
2016 m.	24,5	23,4	0,0	65,4	1,05
2017 m.	50,2	20,5	3,3	57,8	2,45
2018 m.	39,1	18,1	0,0	46,5	2,16

8 pav. Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu (E24.4, F10, G31.2, G40.5, G62.1, G72.1, I42.6, K29.2, K70, K85.2, K86.0, P04.3, X45, X65, Y15).

(Šaltinis. Higienos instituto Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registras)

KAZLŲ RŪDOS SAVIVALDYBĖS SU AUGUSIŲJŲ GYVENSENOS TYRIMO REZULTATAI

Įgyvendinant Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488 „Dėl bendrujų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“ patvirtintų Bendrujų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų 8.3 punktą, pagal Higienos instituto parengtą metodiką ir standartizuotus klausimynus 2018 m. buvo vykdytas suaugusiuų gyvensenos tyrimas. Tyrime dalyvavo 408 Kazlų Rūdos savivaldybės gyventojai.

Fizinis aktyvumas ir mitybos įpročiai.

Remiantis šiuolaikinėmis fizinio aktyvumo rekomendacijomis, suaugusiems asmenims (nuo 18 iki 65 metų) per savaitę būtina skirti ne mažiau kaip 150 minučių vidutinio intensyvumo aerobinei fizinei veiklai, arba ne mažiau kaip 75 minutes didelio intensyvumo aerobinei fizinei veiklai arba ekvivalentiškai šių abiejų veiklų kombinacijai. 2018 m. tyrimo duomenimis patys aktyviausiai nuo 5 ir dažniau dienų per savaitę buvo 22,1 procento Kazlų Rūdos savivaldybės suaugusiuų gyventojų.

Tyrimo duomenys leido atskleisti Kazlų Rūdos savivaldybės suaugusiuų mitybos įpročius. Bent kartą per dieną valgo daržoves 54,2 procento Kazlų Rūdos savivaldybės gyventojų, vaisius kasdien vartoja trečdalį respondentų, o papildomai nededa druskos į paruoštą maistą dagiau nei pusė – 54,1 procento gyventojų (žr. 3 lentelę).

3 lentelė. Fizinis aktyvumas ir mitybos įpročiai.

(Šaltinis: Marijampolės savivaldybės visuomenės sveikatos biuras, Higienos institutas)

Eil. Nr.	Rodiklio pavadinimas	Kazlų Rūdos sav.	Lietuvos Respublika
1.	Suaugusiuų, kurie užsiima aktyvia fizine veikla bent po 30 min. 5 dienas per savaitę ar dažniau, procentas	22,1	40,5
2.	Suaugusiuų, kurie bent kartą per dieną valgo daržoves (neįskaitant bulvių), procentas	54,2	42,0
3.	Suaugusiuų, kurie bent kartą per dieną valgo vaisius, procentas	31,6	34,7
4.	Suaugusiuų, kurie papildomai nededa druskos į paruoštą maistą, procentas	54,1	43,8

Tabako gaminių, elektroninių cigarečių, alkoholinių gėrimų, narkotinių ar psichotropinių medžiagų vartojimas.

Tyrimo duomenimis rūkymo paplitimas tarp Kazlų Rūdos savivaldybės gyventojų yra mažesnis nei Lietuvos vidurkis. Kad per paskutines 30 dienų kasdien rūkė tabako gaminius, prisipažino 23,3 procento Kazlų Rūdos savivaldybės gyventojų. Alkoholinius gėrimus kasdien per pastarąsias 30 dienų vartojo 0,5 procento apklaustujų, tai yra mažiau nei Lietuvos vidurkis (1,5 procento).

Tyrimo duomenimis, per paskutines 30 dienų bent kartą vartojo narkotinių ar psichotropinių medžiagų be gydytojo paskyrimo 1 procentas respondentų. Per paskutinius 12 mėn. bent kartą vartojo narkotinių ar psichotropinių medžiagų 1,5 procento apklaustujų (žr. 4 lentelę).

4 lentelė. Tabako gaminių, elektroninių cigarečių, alkoholinių gérimus, narkotinių ar psichotropinių medžiagų vartojimas.

(Šaltinis: Marijampolės savivaldybės visuomenės sveikatos biuras, Higienos institutas)

Eil. Nr.	Rodiklio pavadinimas	Kazlų Rūdos sav.	Lietuvos Respublika
1.	Suaugusiuju, kurie per paskutines 30 dienų kasdien rūkė tabako gaminius, procentas	23,3	17,3
2.	Suaugusiuju, kurie per paskutines 30 dienų kasdien rūkė elektronines cigaretės, procentas	0,5	1,1
3.	Suaugusiuju, kurie per paskutines 30 dienų kasdien vartojo alkoholinius gérimus, procentas	0,5	1,5
4.	Suaugusiuju, kurie per paskutines 30 dienų vartojo alkoholinius gérimus kartą per savaitę ir dažniau, procentas	23,1	22,0
5.	Suaugusiuju, kurie per paskutinius 12 mėnesių vartojo alkoholinius gérimus kartą per savaitę ir dažniau, procentas	21,6	15,7
6.	Suaugusiuju, kurie per paskutines 30 dienų bent kartą vartojo narkotinių ar psichotropinių medžiagų be gydytojo paskyrimo, procentas	1,0	2,1
7.	Suaugusiuju, kurie per paskutinius 12 mėnesių bent kartą vartojo narkotinių ar psichotropinių medžiagų be gydytojo paskyrimo, procentas	1,5	3,2

Gyvenimo kokybės, sveikatos, laimingumo vertinimas, prislėgtą nuotaika.

Iš suaugusių gyventojų gyvensenos tyrimo duomenų matyti, kad daugiau nei pusė, t.y. 60 procentų, Kazlų Rūdos savivaldybės respondentų savo gyvenimo kokybę vertino gerai ir labai gerai. Dabartinę sveikatos būklę gerai ir labai gerai vertino 49,1 procento savivaldybės gyventojų. Taip pat 64,9 procento Kazlų Rūdos savivaldybės gyventojų jautėsi laimingi ir labai laimingi (žr. 5 lentelę).

5 lentelė. Gyvenimo kokybės, sveikatos, laimingumo vertinimas, prislėgtą nuotaika.

(Šaltinis: Marijampolės savivaldybės visuomenės sveikatos biuras, Higienos institutas)

Eil. Nr.	Rodiklio pavadinimas	Kazlų Rūdos sav.	Lietuvos Respublika
1.	Suaugusiuju, kurie savo gyvenimo kokybę vertina kaip gerą ir labai gerą, procentas	60,0	61,8
2.	Suaugusiuju, kurie vertina savo sveikatą kaip gerą ir labai gerą, procentas	49,1	58,1
3.	Suaugusiuju, kurie jaučiasi laimingi ir labai laimingi, procentas	64,9	58,1
4.	Suaugusiuju, kuriuos per praėjusį mėnesį buvo apėmusi prislėgtą nuotaika, nerimas šiek tiek labiau ir daug labiau nei anksčiau, procentas	13,0	16,6

III. IŠVADOS

Iš pateiktų 51 unifikuoto pagrindinių rodiklių sąrašo Kazlų Rūdos savivaldybėje 5 unifikuoti rodikliai (2017 m. buvo 11, 2016 m. buvo 13, 2015 m. buvo 11, 2014 m. buvo 13 rodikliai) patenka į grupę savivaldybių, kurių situacija yra geriausia lyginant su šalies vidurkiu.

Aštuoni unifikuoti rodikliai (2017 m. buvo 13, 2016 m. buvo 9, 2015 m. buvo 10, 2014 m. buvo 10 rodikliai) patenka į grupę savivaldybių, kurių situacija yra prasčiausia lyginant su šalies vidurkiu.

Pagal likusiuosius 35 unifikuotus rodiklius patenka į grupę savivaldybių, kurių situacija yra patenkinama, lyginant su šalies vidurkiu.

Kazlų Rūdos savivaldybės gyvenimo kokybės, sveikatos, laimingumo vertinimo rodikliai, lyginant su kitu Lietuvos savivaldybių rodikliais, yra panašiame lygmenyje kaip ir bendri visos Lietuvos rodikliai. Daugiau nei pusė Kazlų Rūdos savivaldybės gyventojų savo gyvenimo kokybę vertina kaip gerą ir labai gerą, jaučiasi laimingi ir labai laimingi.

Kazlų Rūdos savivaldybės gyventojų mitybos įpročių rodikliai, lyginant su kitu Lietuvos savivaldybių rodikliais, yra panašiame ar šiek tiek aukštesniame lygmenyje kaip ir bendri visos Lietuvos rodikliai, tačiau fizinio aktyvumo rodiklis yra daug žemesniame lygmenyje nei bendras Lietuvos rodiklis.

Kazlų Rūdos savivaldybė gyventojų tabako gaminių, alkoholinių gėrimų, narkotinių ar psichotropinių medžiagų vartojimo rodikliai, lyginant su kitu Lietuvos savivaldybių rodikliais, yra pastebimai žemesniame lygmenyje nei bendri visos Lietuvos rodikliai, išskyrus elektroninių cigarečių, alkoholinių gėrimų vartojimo per paskutines 30 dienų, kartą per savaitę ir dažniau rodiklį.

Kazlų Rūdos savivaldybė gyventojų tabako gaminių, alkoholinių gėrimų, narkotinių ar psichotropinių medžiagų vartojimo rodikliai, lyginant su kitu Lietuvos savivaldybių rodikliais, yra pastebimai žemesniame lygmenyje nei bendri visos Lietuvos rodikliai, išskyrus elektroninių cigarečių, alkoholinių gėrimų vartojimo per paskutines 30 dienų, kartą per savaitę ir dažniau, narkotinių ar psichotropinių medžiagų vartojimo bent kartą per paskutinius 12 mėnesių, rodiklius.

IV. REKOMENDACIJOS

- Siekiant geresnės Kazlų Rūdos savivaldybės gyventojų sveikatos būklės, būtina plėtoti sveikatinimo veiklas visose amžiaus grupėse.
- Būtina kelti visų sektorių specialistų, dalyvaujančių sveikatinimo veikloje, kvalifikaciją sveikatos stiprinimo klausimais.
- Vykdysti pozityvios socialinės reklamos ir mokslu pagrįstos informacijos sklaidą per visuomenės informavimo priemones.
- Didinti gyventojų sveikatos raštingumą (suteikti galimybes dalyvauti seminaruose, konsultuotis su sveikatos priežiūros specialistais sveikatos stiprinimo ir gerinimo klausimais).
- Skatinti gyventojus aktyviau dalyvauti sveikatos stiprinimo renginiuose (akcijose, paskaitose, užsiėmimuose).
- Skatinti gyventojus išsitraukti į sveikatą palaikančios aplinkos kūrimą bendruomenėse ir didinti nepakantumą sveikatą žalojantiems veiksniams.

Kazlų Rūdos savivaldybės visuomenės sveikatos
stebėsenos 2018 metų ataskaitos priedas

Pirmame lentelės stulpelyje pateikiami visuomenės sveikatos stebėsenos rodikliai, suskirstyti pagal Lietuvos sveikatos strategijos numatomus išvystintini tikslus. Antrame stulpelyje pateikiama savivaldybės rodiklio reikšmė, trečiame stulpelyje – Lietuvos rodiklio reikšmė, ketvirtame – mažiausia reikšmė tarp visų savivaldybių, penktame – didžiausia reikšmė tarp visų savivaldybių, šeštame – savivaldybės rodiklio interpretavimas (reikšmės savivaldybėje santykis su Lietuvos vidurkio reikšme ir savivaldybės rodiklio vietas tarp visų savivaldybių pavaizdavimas pagal „šviesoforo“ principą).

Kazlų Rūdos savivaldybės sveikatos ar su sveikata susijusių rodiklių profilis.

Eil. Nr.	Rodiklis	Savivaldybės rodiklis		Lietuvos rodiklis		Didžiausia reikšmė 5	Mažiausia reikšmė 4	Santykis: savivaldybė/Lietuva 6
		1	2	3	4			
		2017 m.	2018 m.			2017 m.	2018 m.	
Strateginis tikslas – pasiekti, kad 2025 metais šalies gyventojai būtų sveikesi ir gyventų ilgiau, pagerėtų gyventojų sveikata ir sumažėtu sveikatos netolygumai								
1.	Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė (m.)	75	75,4	75,9	69,9	78,6	0,99	0,99
2.	Išvergiamas mirtingumas (proc.)	28,6	33,3	30,5	24,6	41,0	0,91	1,09
1 TIKSLAS. Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį								
1.1. Sumažinti skurdo lygi ir nedarbą								
1.1.1.	Mirtingumas dėl savižudybių (X60–X84) 100 000 gyventojų	16,7	22,3	24,4	0,0	96,6	0,63	0,84
1.1.2.	Standartizuotas mirtingumas dėl savižudybių (X60–X84) 100 000 gyventojų	15,7	23,7	23,8	0,0	75,7	0,61	0,99
1.1.3.	Bandymu žudytis skaičius (X60–X64, X66–X84) 100 000 gyventojų	16,7	36,3	42,1	19,2	81,1	0,38	0,86
1.1.4.	Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1 000 gyventojų	72,0	70,7	69,1	35,2	220,2	0,94	1,02
1.1.5.	Socialinės rizikos šeimų skaičius 1 000 gyventojų	5,6	5,2	3,3	0,3	8,7	1,62	1,57
1.1.6.	Ilgalaikio nedarbo lygis	5,4	5,1	2,2	0,3	8,2	2,61	2,34
1.1.7.	Gyventojų skaičiaus pokytis 1 000 gyventojų	-24,0	-18,5	-5,3	-23,7	8,4	1,74	3,52
1.2. Sumažinti socialinę ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu								
1.2.1.	Mirtingumas dėl išorinių priėžasčių (V01–Y98) 100 000 gyventojų	67,0	97,7	93,4	41,8	203,0	0,67	1,05
1.2.2.	Standartizuotas mirtingumas dėl išorinių priėžasčių (V01–Y98) 100 000 gyventojų	65,3	99,4	91,0	46,2	192,4	0,67	1,09
1.2.3.	Mokinii, gaunamčiai nemokamai maitinimai mokyklose, skaičius 1 000 gyventojų	253,3	251,2	148,9	57,4	339,9	1,59	1,69
1.2.4.	Socialinės pašalpos gavėjų skaičius 1 000 gyventojų	34,5	36,8	25,4	3,2	91,0	1,31	1,45
1.2.5.	Sergamumas (nauji atvejai) tuberkulioze (A15–A19) 100 000 gyventojų	83,7	80,9	32,9	0,0	88,4	2,12	2,46
2 TIKSLAS. Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamają aplinką								
2.1. Kurti saugias darbo ir sveikas būties sąlygas, didinti prekių ir paslaugu vartotojų saugumą								
2.1.1.	Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų dėl nelaimingų atsitikimų darbe, skaičius 10 000 darbingo amžiaus gyventojų	1,4	0,9	0,9	0,0	3,9	1,31	0,99
2.1.2.	Susizalojimo dėl nukritimo atvejų skaičius (W00–W19) 65+ m. amžiaus grupėje 10 000 gyventojų	133,8	128,5	150,7	104,9	212,0	0,92	0,85
2.1.3.	Darbingo amžiaus asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliai, skaičius 10 000 gyventojų	49,2	58,9	67,1	47,9	125,9	0,72	0,88

2.1.4.	Sergamumas žarnyno infekcinėmis ligomis (A00–A08) 10 000 gyventojų	75,2	89,0	74,9	0,0	140,9	-	-
2.2. Kurti palankias salygas saugiai leisti laisvalaikį								
2.2.1.	Mirtingumas dėl atsitiktinio paskendimo (W65–W74) 100 000 gyventojų	0,0	0,0	5,5	0,0	29,9	0,00	0,00
2.2.2.	Standartizuotas mirtingumas dėl atsitiktinio paskendimo (W65–W74) 100 000 gyventojų	0,0	0,0	5,5	0,0	19,6	0,00	0,00
2.2.3.	Mirtingumas dėl nukritimo (W00–W19) 100 000 gyventojų	16,7	14,0	16,1	0,0	38,1	1,12	0,87
2.2.4.	Standartizuotas mirtingumas dėl nukritimo (W00–W19) 100 000 gyventojų	14,2	12,0	15,3	0,0	32,6	0,97	0,78
2.3. Mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo ivykiuose skaičių								
2.3.1.	Mirtingumas dėl transporto ivykių (V00–V99) 100 000 gyventojų	8,4	11,2	8,0	0,0	25,4	0,95	1,40
2.3.2.	Standartizuotas mirtingumas dėl transporto ivykių (V00–V99) 100 000 gyventojų	7,0	11,7	7,9	0,0	26,3	0,80	1,48
2.3.3.	Pėsčiųjų mirtingumas dėl transporto ivykių (V00–V09) 100 000 gyventojų	8,4	5,6	3,0	0,0	19,2	2,60	1,84
2.3.4.	Transporto ivykiuose patirytų traumų (V00–V99) skaičius 100 000 gyventojų	100,5	83,7	58,9	29,3	136,3	1,63	1,42
2.4. Mažinti oro, vandens ir dirvožemio užterštumą, triukšmą								
2.4.1.	I atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis (kg), tenkantis 1 kvadratiniam kilometrui	1249	1290,7	1010	63	34382	1,22	1,28
2.4.2.	Viešai tiekiamo geriamojo vandens prieinamumas vartotojams, (abonentų sk.)	-	2668	-	-	-	-	-
2.4.3.	Nuotekų tvarkymo paslaugu prieinamumas vartotojams, (abonentų sk.)	-	2884	-	-	-	-	-
3 TIKSLAS Formuoti sveika gyvenseną ir jos kultūrą								
3.1. Sumažinti alkoholinį gérimą, tabako vartojimą, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą								
3.1.1.	Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotiku vartojimu	0,0	2,8	3,0	0,0	13,0	0,00	0,94
3.1.2.	Standartizuotas mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotiku vartojimu, 100 000 gyventojų	0,0	0,0	3,1	0,0	24,8	0,00	0,00
3.1.3.	Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu	50,2	39,1	18,1	0,0	46,5	2,45	2,16
3.1.4.	Standartizuotas mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu, 100 000 gyventojų	51,3	38,4	17,7	0,0	45,1	2,54	2,17
3.1.5.	Nusikalstamos veiklos, susijusios su disponavimu narkotinėmis medžiagomis ir jų kontrabanda (nusikalstimai)	67,0	53,0	85,8	3,9	442,1	1,25	0,62
3.1.6.	Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais	221,2	219,8	189,9	49,8	415,9	1,18	1,16
3.1.7.	Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai versuis mažmenine prekyba alkoholiniais gaminiais	199,1	197,9	166,8	32,5	359,2	1,21	1,19
3.2. Skatinti sveikos mitybos įpročius								
3.2.1.	Kūdikių, išimtinai žindytų iki 6 mėn. amžiaus, skaičius (proc.)	37,5	38,5	36,7	11,7	73,5	1,09	1,05
4. Užtikrinti sveikatos kokybišką ir efektyvią sveikatos priežūrą, orientuotą į gyventojų poreikius								
4.1. Užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos technologijas, kurių efektyvumas pagristas mokslo irodymais								
4.1.1.	Išvengiamų hospitalizacijų skaičius 1 000 gyventojų	36,7	35,4	32,5	20,0	64,9	1,11	1,09
4.1.2.	Išvengiamų hospitalizacijų dėl diabeto ir jo komplikacijų skaičius 1 000 gyventojų	7,5	7,2	6,9	4,1	10,0	1,16	1,04
4.2. Plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežūros pastangų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežūrą								
4.2.1.	Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, skaičius	1,9	1,9	2,0	1,2	6,2	0,92	0,93

4.2.2.	Šeiminos medicininos paslaugos telkiančiu gydytoju skaičius 10 000 gyventojų	10,0	10,0	7,2	2,6	13,6	1,31	1,39
4.2.3.	Apsilankymų pas gydytojus skaičius, tenkantis vienam gyventoju	9,9	9,6	9,1	6,5	11,3	1,08	1,06
4.2.4.	Sergamumas (nauji atvejai) vaistams atsparia tuberkulioze 100 000 gyventojų	0,0	2,8	3,1	0,0	13,9	0,00	0,89
4.2.5.	Sergamumas ŽIV (B20-B24) ir lytiškai plintančiomis ligomis (A50-A64) 10 000 gyventojų	1,7	0,8	2,2	0,0	5,1	0,53	0,38
4.3. Pagerinti motinos ir vaiko sveikata								
4.3.1.	Kūdikių (vaikų iki 1 m. amžiaus) mirtingumas 1 000 gyvu gimusiu kūdikiu	10,5	2,9	3,4	0,0	16,5	3,55	0,86
4.3.2.	2 metų amžiaus vaikų MMR1 (tymu, epideminiu parotito, raudonukės vakcina 1 dozė) skiepijimo apimtys	93,9	95,5	92,1	83,0	99,5	1,00	1,04
4.3.3.	1 metu amžiaus vaikų DTP3 (diferijos, stabligės, kokliušo vakcina 3 dozės) skiepijimo apimtys	95,1	94,8	92,3	70,0	97,7	1,01	1,03
4.3.4.	Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusieji vaikų krūminiu dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje	11,8	9,5	14,5	2,3	52,7	0,72	0,56
4.3.5.	Vaikų, neturinčių éduonies pažeistų plombuotų ir išrautų dantų, skaičius (proc.)	18,4	19,5	18,9	7,5	28,3	1,02	1,03
4.3.6.	Paauglių (15-17 m.) gimdymų skaičius 100 000 gyventojų	10,4	6,8	4,4	0,0	15,8	1,92	1,54
4.4. Stiprinti letinių neinfekciniu ligų prevencija ir kontrolė								
4.4.1.	Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų (100-199) 100 000 gyventojų	1029,7	937,9	782,5	269,5	1349,5	1,29	1,20
4.4.2.	Standartizuotas mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų rodiklis (100-199) 100 000 gyventojų	921,0	845,8	744,5	619,5	1059,0	1,19	1,14
4.4.3.	Mirtingumas nuo piktybiniu naviku (C00-C97) 100 000 gyventojų	276,3	295,9	286,6	89,8	436,6	0,98	1,03
4.4.4.	Standartizuotas mirtingumo nuo piktybiniu naviku rodiklis (C00-C96) 100 000 gyventojų	257,9	278,9	274,7	219,6	347,1	0,94	1,02
4.4.5.	Mirtingumas nuo cerebroaskuliniu ligu (I60-I69) 100 000 gyventojų	393,5	332,2	191,0	59,9	610,5	2,07	1,74
4.4.6.	Standartizuotas mirtingumo nuo cerebroaskuliniu ligu rodiklis (I60-I69) 100 000 gyventojų	345,9	296,2	181,8	83,8	485,7	1,88	1,63
4.4.7.	Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyventojų	101,3	68,9	56,6	26,9	112,0	1,63	1,22
4.4.8.	Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusios atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio programoje, apmokamoje iš Privalomojo sveikatos draudimo biudžeto lėšų	28,0	28,2	50,2	13,8	71,7	0,58	0,56
4.4.9.	Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusios gindos kaklelio piiktybiinių navikų prevencinių priemonių programoje, apmokamoje iš Privalomojo sveikatos draudimo biudžeto lėšų	55,7	55,0	52,7	28,9	72,0	1,05	1,04
4.4.10.	Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusieji storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos programoje, apmokamoje iš Privalomojo sveikatos draudimo biudžeto lėšų	52,2	49,0	53,1	28,6	66,0	1,01	0,92
4.4.11.	Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusieji asmenų, priskirtinu širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių programoje, apmokamoje iš Privalomojo sveikatos draudimo biudžeto lėšų	48,7	49,9	42,9	26,2	61,4	1,19	1,17